

Zondagsrust en winkelsluiting

bijdrage door
ds. H  l  ne Evers
predikant van de Sionskerk te Zwolle

Korte toerusting t.b.v.
Christen Unie,
ledenvergadering,
18 november 2015,
SIO, Zwolle-Zuid

Ik dank de Christen Unie voor de uitnodiging een korte opening te verzorgen vanavond voor deze ledenvergadering. Mijn naam is H  l  ne Evers, ik ben predikant van de Sionskerk, behorend tot de Protestantse Kerk in Nederland, in Zwolle-Noord.

Het is bijzonder denk ik, en ook goed, wanneer de politiek soms aan de kerk vraagt om hen bij te lichten bij hun taak.

De traditie van de Reformatie heeft een bepaalde kijk op de verhouding kerk en overheid: beiden hebben van de HERE God een aparte taak gekregen, de een om voor het volk van God te zorgen, de ander om voor de samenleving te zorgen, en beiden dienen de HERE in hun aparte taken. Beiden zijn ook gelijkwaardig aan elkaar, de een staat niet boven de ander.

Maar wel is het goed wanneer beiden elkaar in goede onderlinge verhouding en op basis van gelijkwaardigheid helpen. In deze visie bidt de kerk voor de samenleving en de overheid, wat ik dan ook elke zondag in de kerk doe, en zo kan de politiek of de overheid op haar beurt de kerk uitnodigen haar bij te lichten bij haar taak.

Ik wil u allereerst bijzonder bemoedigen in de zware en verantwoordelijke taak die op uw schouders rust, en zo ook voor u bidden.

Vanavond staat als bijzonder thema ter bespreking de visie op de zondagsopenstelling van winkels in Zwolle. Dit is een heel specifiek thema, waarin van de politiek heel specifieke regels worden verwacht. Aan u de taak om diverse waarden te wegen en tenslotte tot een toepassing te komen.

Wat kunnen we hierover zeggen vanuit het christelijk geloof en vanuit de Bijbel?

Rust

Allereerst zou ik in willen gaan op het belang van rust voor de mens. Dit belang zien de meeste mensen wel in.

In de Bijbel lezen we al vrijwel op de eerste bladzijde dat zelfs de HERE God rustte op de zevende dag. Hij werkte zes dagen en rustte op de zevende dag.

Genesis 2: 1-4

21 Zo werden de hemel en de aarde in al hun rijkdom voltooid. 2 Op de zevende dag had God zijn werk voltooid, op die dag rustte Hij van het werk dat Hij gedaan had. 3 God zegende de zevende dag en verklaarde die heilig, want op die dag rustte Hij van heel Zijn scheppingswerk.

God neemt dus na zes dagen werken een rustdag.

Dit in zichzelf bevat al veel waarden.

De HERE God rust uit, terwijl wij denken: kan Hij dan moe worden?

Wat is dan de rust van de HERE?

De rust van de HERE God, ook elke avond van een scheppingsdag, bevat een element van terugkijken naar Zijn scheppingswerk en een genieten ervan: zie het was goed!

En in de rustdag van de HERE God zien we ook een begrenzing van de waarde van werken.

De HERE God is een God die werkt. Die werken zinvol vindt, die mensen ook inschakelt in Zijn scheppingswerk, mensen een taak geeft.

Daarom is het van belang om werk positief te waarderen.

Het ideaal van ons leven is niet een leven zonder werk, hoewel sommigen dat zo kunnen zien.

De God van de Schepping, de God van Israel is - misschien in tegenstelling tot andere goden of godenbeelden - dus ook niet iemand die het liefst de hele dag niets doet.

Als de HERE God uitrust, dan zegt Hij hiermee dat werk ook telkens weer moet stoppen. Hij begrenst hiermee de waarde van werk, en zegt tegen work-a-holics dus ook: nee, je moet ook kunnen stoppen.

De HERE God zelf is dus niet iemand van 7x24 uur werken.

Hij kiest in die zin niet voor de meest efficiënte economie, maar voor een economie met rust. Hoewel dit misschien efficiënter kan zijn, dan het op het eerste gezicht lijkt. Hij kiest voor een rustdag na een week werken, een rustdag waarin de mens op adem kan komen en tijd kan vinden voor zijn God en zijn naaste en zichzelf.

In de Tien Geboden lezen wij vervolgens de opdracht aan het gehele volk van Israel om de sabbat als een rustdag te beschouwen en ook te houden. Een dag apart van alle andere dagen.

Hierin is de sabbat een collectieve rustdag geworden, het hele volk heeft op dezelfde dag rust om zowel de HERE te dienen als gewoonweg uit te rusten van hun werk en tijd te hebben voor elkaar, voor zichzelf. Een dag apart gezet voor de Heer, een dag geheiligd.

In de christelijke wereld is de sabbatrust op zaterdag verschoven naar een rustdag op de zondag.

Voor de christenen is de zondag de eerste dag van de week, de dag van de Opstanding van de Heer Jezus. De Eerste Paasdag viel na de sabbat, na de zevende dag op de eerste dag van de nieuwe week, of door sommigen ook wel gezegd, de 8e dag, de dag van de Messias.

Belangrijk is het op te merken dat deze rustdag op zondag niet de rustdag, de sabbat van de Joden is op zaterdag.

Deze door Keizer Constantijn ingestelde rustdag op zondag bemoeilijkte wellicht ook de Joden in het houden van hun rustdag op Sabbat.

In Nederland kennen wij een lange traditie van rust op zondag, maar dit is niet de Sabbat, zoals Israel die houdt.

Het tweede is wel dat de instelling van de rustdag door Constantijn op zondag wel een collectieve rustdag was. Zoveel mogelijk mensen werden in staat gesteld om gelijktijdig een vrije dag te hebben. Dit ontwikkelde zich in Nederland ook door, waarbij er enkele uitzonderingen gemaakt werden voor de gezondheidszorg en beveiliging.

Hierin is overeenstemming met de sabbat, ook dit was een collectieve rustdag.

Wat in onze samenleving nu aan de orde is, is niet zozeer of mensen een rustdag willen: dit wil vrijwel iedereen,

Mensen werken in onze tijd minder uren dan ooit per week, 36 tot 40 uur, en hebben meer dan ooit vrije tijd. Vaak al twee dagen in de week. En part-time-werkers hebben vaak drie tot vier dagen vrij.

Een andere ontwikkeling is dat veel mensen tegelijk ook op zondag deze dag willen invullen naar eigen behoeften: om de zondag ook op een eigen manier in te vullen en hierbij gebruik te maken van diensten van anderen: sportactiviteiten, restaurants, musea en winkels.

In deze behoefte speelt het blijkbaar geen rol of een ondergeschikte rol dat een consequentie is dat anderen die dag wel moeten werken en dat zo de collectieve vrije dag verloren gaat.

Nu kun je van gesecculariseerde mensen niet verwachten dat zij de Bijbelse noties overnemen van een collectieve rustdag. Je kunt ook niet zeggen dat een seculiere samenleving het belang van een collectieve vrije dag moet inzien op Bijbelse gronden of om de HERE te dienen. Wel zijn er velen in de samenleving, gelovig of niet gelovig, die het belang inzien van een collectieve vrije dag. Het komt bijvoorbeeld relaties in de familie en met vrienden ten goede.

De politiek moet de knoop doorhakken in dit geheel en de diverse waarden wegen en bepalen. Het kan als betuttelend overkomen als de politiek winkels beperkt in de openingstijden. Mensen houden er niet van beperkt te worden. Maar de christelijke politiek mag hierbij wel weten dat zij hierin opkomt voor grote waarden. Voor de waarde van rust, zowel voor multi-nationals als voor kleine ondernemers, voor het belang van een gezamenlijke rustdag, zowel voor families, als vrienden, voor werkenden binnen kleine ondernemingen, als ook voor werkenden in grote ondernemingen. Dat een gezamenlijke rustdag relaties ten goede komt. Voor dit waardevolle geschenk van een gezamenlijke rustdag mag u gerust gaan staan. U mag moed vatten uit het feit dat u opkomt voor iets kostbaars, en u hoeft zich niet te laten wegzetten als "lastpost" in de vaart der vooruitgang. Velen zullen u dankbaar zijn.

Ik wens u wijsheid toe en Gods zegen bij uw afwegingen. Dank u wel.